

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Τεύχος 41, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1998

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ • ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ • ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ • ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ
Ε.Ε • Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ • Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.

Οι συνθήκες εργασίας αποτελούν βασική παράμετρο της απόδοσης των εργαζομένων όχι μόνο του Ιδιωτικού αλλά και του Δημόσιου Τομέα της οικονομίας. Στη διαπίστωση αυτή, κατέληξαν οι εργασίες της ημερίδας που διοργάνωσε η Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ) με θέμα την «Υγιεινή και ασφάλεια στους εργασιακούς χώρους των εργαζομένων στο Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)», στις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος παρουσιάζει τα βασικά συμπεράσματα αυτής της ημερίδας, καθώς και τις κυριότερες θέσεις των κοινωνικών συνομιλητών.

Επιπλέον περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στην Αθήνα, τις κοινωνικές δαπάνες στην Ελλάδα, την καταπολέμηση της ανεργίας, τις επενδύσεις και την ανεργία στην Ε.Ε., την περιφερειακή διάσταση της απασχόλησης και της ανεργίας στην Ελλάδα, καθώς και την μείωση των πραγματικών αποδοχών

Υγιεινή και Ασφάλεια

τις 17
Σεπτεμβρίου
1998,

η Ανώτατη Διοίκηση
Ενώσεων Δημόσιων
Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
οργάνωσε ημερίδα με θέμα

την "Υγιεινή και ασφάλεια στους εργασιακούς χώρους των εργαζομένων στο Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)". Παρουσιάζονται τα βασικότερα ζητήματα που ανέκυψαν από την ημερίδα, καθώς και οι κυριότερες θέσεις και προτάσεις των κοινωνικών συνομιλητών.

Οι συνθήκες εργασίας στο Δημόσιο

Οι συνθήκες εργασίας και η επικινδυνότητα της εργασίας στις υπηρεσίες του Δημοσίου, αποτέλεσαν ένα από τα βασικότερα θέματα της ημερίδας. Σύμφωνα με την εισήγηση της γραμματείας υγιεινής και ασφάλειας της ΑΔΕΔΥ, και την έκθεση ειδικής ομάδας μελετητών για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας στο δημόσιο, οι σημαντικότερες διαπιστώσεις σχετικά με τις συνθήκες εργασίας στο δημόσιο είναι οι ακόλουθες:

- Παρότι η πλειοψηφία των εργασιών στις δημόσιες υπηρεσίες ανήκει στην κατηγορία των εργασιών γραφείου, οι οποίες δεν χαρακτηρίζονται από υψηλή επικινδυνότητα, εντούτοις σειρά εργονομικών μελετών δείχνει ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των συνθηκών εργασίας και της απόδοσης των εργαζομένων, καθώς και ορισμένων προβλημάτων υγείας, με κυριότερα τα μυοσκελετικά προβλήματα. Ιδιαίτερη σημασία για τις συνθήκες εργασίας σε εργασίες γραφείου έχουν οι παράμετροι της διαμόρφωσης του καθίσματος και του γραφείου εργασίας, του φωτισμού, του θερμοκρασιακού περιβάλλοντος, του εξαερισμού και της ποιότητας του αέρα, της διευθέτησης του χώρου εργασίας (χωροταξίας), της οργάνωσης της εργασίας, και της πρόβλεψης κινδύνου πυρκαγιάς.
- Με τη διάδοση της χρήσης των ηλεκτρονικών

στο Δημόσιο

Επιμέλεια: **Ευαγγελία Σουμέλη**

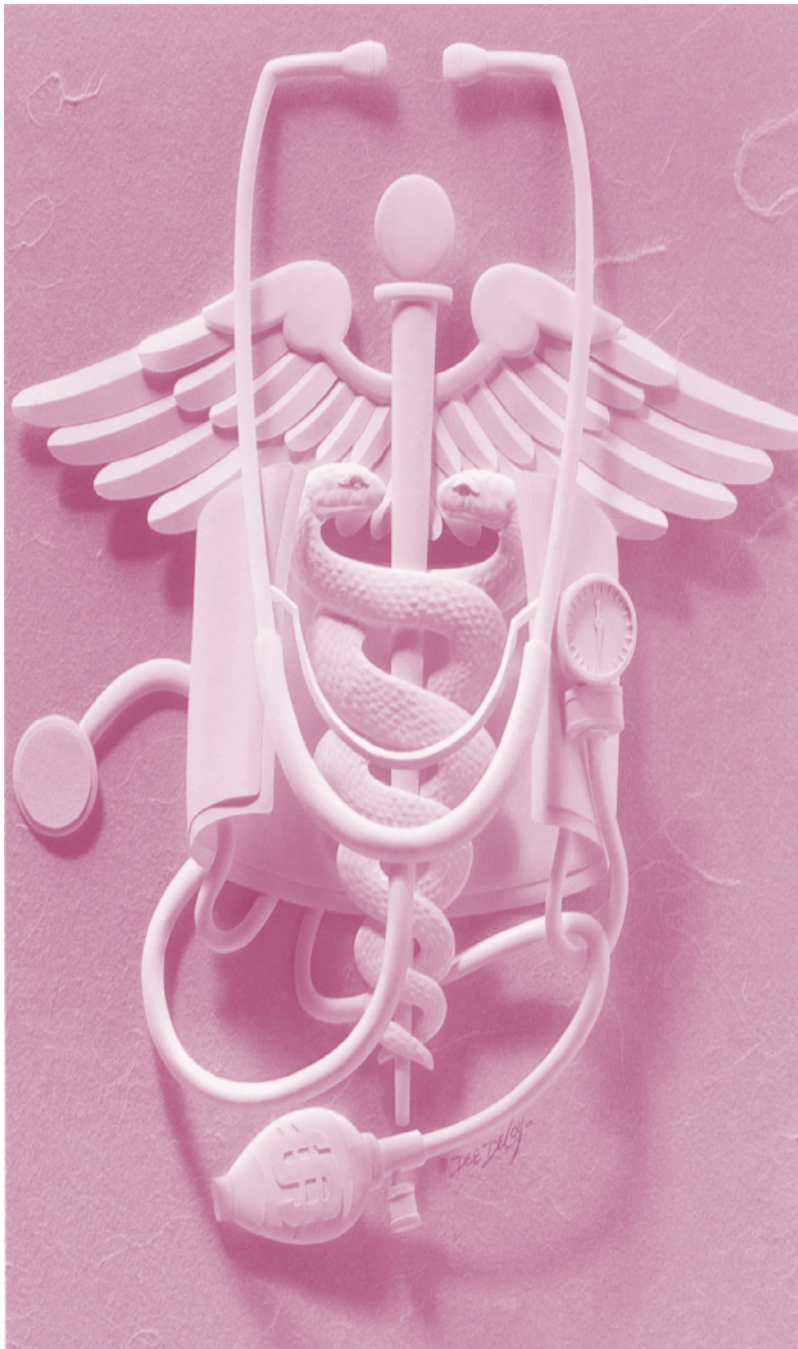
υπολογιστών (Η/Υ) στις εργασίες γραφείου, ορισμένοι από τους πιο πάνω παράγοντες αποκτούν ακόμη περισσότερο κρίσιμη σημασία (π.χ. φωτισμός), ενώ προστίθενται και νέοι

παράγοντες όπως τα χαρακτηριστικά της οθόνης και του πληκτρολογίου των Η/Υ, η εκπαίδευση των χρηστών, ο σχεδιασμός των διαμεσολαβητών χρήστη - Η/Υ, ο τρόπος και τα χαρακτηριστικά του διαλόγου χρήστη - Η/Υ, και η υποβοήθηση των χρηστών.

- Η διαμόρφωση των περισσότερων θέσεων και χώρων εργασίας γραφείου στο Δημόσιο, δεν έχει γίνει λαμβάνοντας υπ' όψη τις κατάλληλες προδιαγραφές για τις πιο πάνω παραμέτρους, με αποτέλεσμα οι συνθήκες εργασίας να απέχουν πολύ από να είναι ικανοποιητικές.
- Η έλλειψη ενημέρωσης των εργαζομένων για ορισμένους από τους κινδύνους που διατρέχουν, καθώς και η έλλειψη κατάρτισης τους στους τρόπους εξάλειψης ή αποφυγής τους, αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο για την μη βελτίωση της ασφάλειας και υγιεινής της εργασίας.
- Εκτός από τις εργασίες γραφείου, οι οποίες αποτελούν την πλειοψηφία, υπάρχουν και άλλες εργασίες οι οποίες παρουσιάζουν αυξημένη επικινδυνότητα άλλης φύσης. Τέτοιες εργασίες είναι η αποκομιδή απορριμμάτων, οι ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες στους ναύσταθμους του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης, ορισμένες εργασίες στο νοσηλευτικό κλάδο και άλλες εργασίες για τις οποίες, στο σύνολο τους, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και η αντιμετώπιση των προβλημάτων ασφάλειας και υγιεινής των εργαζομένων, δεν γίνεται με ένα συστηματικό τρόπο. Τις όποιες προσπάθειες δε προς την κατεύθυνση αυτή, περιπλέκει η χορήγηση επιδόματος επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας, ή οικονομικών κινήτρων προσέλκυσης είτε παραμονής στις θέσεις εργασίας αυξημένης επικινδυνότητας, τα οποία πολλές φορές επιδρούν ανασταλτικά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την

εξάλειψη των κινδύνων.

- Μία τελευταία σημαντική διαπίστωση είναι ότι στον

υπαλλήλων. Μια τέτοια καταγραφή θα αποτελούσε έναν καλό δείκτη των συνεπειών των συνθηκών εργασίας στο Δημόσιο, ενώ παράλληλα θα επέτρεπε την ιεράρχηση των παρεμβάσεων και τον έλεγχο της απόδοσης των μέτρων μείωσης της επικινδυνότητας που λαμβάνονται.

Οι θέσεις των κοινωνικών συνομιλητών

Σύμφωνα με την εισήγηση της γραμματείας υγιεινής και ασφάλειας της ΑΔΕΔΥ, το

δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα δεν υπάρχει η έννοια του εργατικού ατυχήματος ή της επαγγελματικής ασθένειας. Ως εκ τούτου, τα εργατικά ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες αντιμετωπίζονται ως κοινές ασθένειες, με αποτέλεσμα αφενός μεν οι παθόντες να μην είναι δυνατό να τύχουν της ειδικής μεταχείρισης που απαιτεί η αποκατάσταση της υγείας τους στις περιπτώσεις αυτές και η οποία προβλέπεται από σχετική νομοθεσία, αφετέρου δε να μην υπάρχει καταγραφή των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών των δημοσίων

δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα έχει σοβαρές ευθύνες για την καθυστέρηση εφαρμογής της νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας. Ωστόσο, αποδίδονται σημαντικές ευθύνες και στις Κυβερνήσεις που από το 1985 μέχρι σήμερα παρά τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τον εργοδότη από την σχετική νομοθεσία και ειδικότερα από τον Ν.1568/1985, δεν προχώρησαν σε μέτρα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας στους χώρους εργασίας, ούτε και πήραν υπόψη τους την ανθυγιεινότητα και επικινδυνότητα των επαγγελματιών για την κατάρτιση του νέου

μισθολογίου και την δημιουργία μέτρων για την νομοθέτηση των επαγγελματικών ασθενειών και των εργατικών ατυχημάτων στο δημόσιο τομέα.

Από την μεριά της κυβέρνησης, το σημαντικότερο ίσως ζήτημα είναι τα επιδόματα ανθυγιεινής και επικίνδυνης εργασίας (ύψους 5.000-30.000 δρχ. το μήνα) και η επανεξέταση του συστήματος χορήγησης τους. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι από το καθεστώς της οικονομικής αποζημίωσης των εργαζομένων το ενδιαφέρον θα πρέπει να στραφεί στο καθεστώς βελτίωσης της υγιεινής και της ασφάλειας της εργασίας. Οι συναρμόδιοι υπουργοί Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τόνισαν ότι τα επιδόματα δεν αποκαθιστούν τη βλάβη που υφίστανται οι εργαζόμενοι, και η λογική χορήγησης τους δεν εξαλείφει τους κινδύνους, αλλά αντιθέτως δημιουργεί συνθήκες αδράνειας.

Σχολιάζοντας τις κυβερνητικές θέσεις, ο πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ παρόλο που εξέφρασε την αντίθεση του για τις περικοπές των σχετικών επιδομάτων επισήμανε ότι η διεκδίκηση υψηλότερων επιδομάτων δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τη βλάβη της υγείας. Έτσι, η ΑΔΕΔΥ στο πλαίσιο των ελεύθερων συλλογικών

διαπραγματεύσεων που θα ξεκινήσουν και στο Δημόσιο θα διεκδικήσει:

- Να προωθηθούν ευνοϊκές ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις (χαμηλότερο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης) για όσους απασχολούνται σε βαριές και ανθυγιεινές εργασίες, κατ' αναλογία της νομοθεσίας που ισχύει στον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή πέντε χρόνια νωρίτερα.
- Να μειωθούν τα ωράρια εργασίας όσων απασχολούνται σε θέσεις εργασίας υψηλής επικινδυνότητας, και
- Να εφαρμοστούν και στο δημόσιο τα Προεδρικά Διατάγματα για την προστασία της υγιεινής και της ασφάλειας της εργασίας που προβλέπουν την καθιέρωση γιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας στα υπουργεία.

Σχόλιο

Παρόλο το επαρκές νομικό πλαίσιο για την ρύθμιση των θεμάτων υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία, είναι κοινά αποδεκτό ότι οι προσπάθειες εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας που έχουν γίνει μέχρι σήμερα για την υγιεινή και ασφαλεία των εργαζομένων στο Δημόσιο, είναι περιορισμένες.

Στο σύνολο τους, οι ενέργειες που αφορούν στην εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας είναι αποσπασματικές, ενώ η ελλιπής κατάρτιση των ατόμων που στελεχώνουν τα αρμόδια όργανα, όπως τον γιατρό εργασίας και τον τεχνικό ασφαλείας, καθώς και η απουσία υποστήριξη τους, αποτελούν ορισμένες από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα μέλη των οργάνων αυτών στην αποτελεσματική εκτέλεση του έργου τους.

Η πρωτοβουλία της ΑΔΕΔΥ για την οργάνωση ημερίδας για την Υγιεινή και Ασφάλεια στους εργασιακούς χώρους των δημόσιων υπηρεσιών, παρότι πραγματοποιήθηκε με καθυστέρηση 13 χρόνων από την ψήφιση του βασικού Ν. 1568/1985 συγκαταλέγεται στα θετικά, αναδεικνύοντας για πρώτη φορά ένα τόσο σοβαρό ζήτημα όσο η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στο Δημόσιο. Ωστόσο, μια τέτοια πρωτοβουλία δεν μπορεί από μόνη της να επιλύσει τα σοβαρά προβλήματα των

Συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στην Αθήνα

Επιμέλεια: **Χριστίνα Θεοχάρη**

Πρόσφατα, παρουσιάστηκε το δεύτερο μέρος της έρευνας "για τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των εργαζομένων στην Αθήνα" που διεξήχθη για λογαριασμό του Εργατικού Κέντρου Αθηνών (ΕΚΑ). Τα αποτελέσματα αφορούν αφενός στις επιπτώσεις της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης στους εργαζόμενους, και αφετέρου στις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας.

Η ταυτότητα της έρευνας του ΕΚΑ

Η έρευνα διεξήχθη σε δείγμα 2809 εργαζομένων, απασχολούμενων ή ανέργων 18 ετών και άνω στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας με τη μέθοδο της πολυσταδιακής στρωματοποιημένης δειγματοληψίας στις έξι γεωγραφικές περιοχές του πολεοδομικού συγκροτήματος της Πρωτεύουσας. Σχετικά με τις επιπτώσεις της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης στους εργαζόμενους, η έρευνα εστιάστηκε στις επιπτώσεις του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού επί του χρόνου εργασίας, επί των ωραρίων - ομάδων εργασίας (βάρδιες), επί των συνθηκών εργασίας, επί των αναγκών σε νέες ειδικότητες, καθώς και σε άλλους συναφείς τομείς.

Εισαγωγή της πληροφορικής

Αν θεωρήσουμε την εισαγωγή του ηλεκτρονικού υπολογιστή ως το πρώτο βήμα στην εισαγωγή της νέας τεχνολογίας σε μια επιχείρηση, η χρονική στιγμή που έγινε η εισαγωγή της πληροφορικής για το 42,5% των ερωτηθέντων έγινε μέσα στα τελευταία 5 χρόνια.

Το 27,2% των ερωτηθέντων χρησιμοποιεί Η/Υ. Η υποκειμενική παράσταση για το βαθμό «πληροφοριοποίησης» της εργασίας όπως αυτή απορρέει μέσα από την ερώτηση «στη δουλειά σας οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν Η/Υ;» είναι καταφατική για το 57% των ερωτηθέντων.

Επιπτώσεις στις ώρες εργασίας

Οι επιπτώσεις του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού στις ώρες εργασίας είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση των ωρών εργασίας για το 5,6% των ερωτηθέντων, μείωση για το 2,1% ενώ για το 90,6% ο αριθμός των ωρών εργασίας έμεινε στάσιμος.

Σε σχέση με το μισθολογικό κλιμάκιο δεν παρατηρήθηκε σοβαρή διαφοροποίηση από κλιμάκιο σε κλιμάκιο και κατά μέσο όρο για το 90,0% οι ώρες εργασίας δεν παρουσίασαν αξιόλογες

αυξομειώσεις.

Ακολουθήθηκε διερευνήθηκε αν υπάρχει διαφοροποίηση στην ενδεχόμενη αυξομείωση των ωρών εργασίας από την εισαγωγή νέων τεχνολογιών ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης. Έτσι, σε επιχειρήσεις κάτω των 5 εργαζομένων που καλύπτει ένα μεγάλο μέρος των ελληνικών επιχειρήσεων το 10,9% απαντάει ότι επήλθε αύξηση των ωρών εργασίας ενώ το 0,6% μείωση. Για τις επιχειρήσεις από 6 έως 10

εργαζόμενους η αύξηση είναι 5,1% και για επιχειρήσεις από 11 έως 50 η αύξηση είναι 3,1 %. Στη συνέχεια αυξανόμενου του μεγέθους της επιχείρησης παρατηρείται (από 51-100 εργαζόμενους) ότι για το 9,6% υπήρξε αύξηση των ωρών εργασίας και για το 2,4 % μείωση. Για επιχειρήσεις με πάνω από 100 εργαζόμενους τα ποσοστά είναι 4,9% αύξηση και 2,1% μείωση.

Συνολικά, για το 90,6% των επιχειρήσεων ο αριθμός των ωρών εργασίας παραμένει αμετάβλητος, για το 5,6% αυξήθηκε και για το 2,1% μειώθηκε.

Τεχνολογική αναδιάρθρωση και αύξηση των ομάδων εργασίας (βάρδιες)

Το πιο σημαντικό ποσοστό αύξησης των ομάδων εργασίας λόγω του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού εμφανίζεται στις επιχειρήσεις από 51-100 εργαζομένων όπου το 11,2% δηλώνει ότι αυξήθηκε ο αριθμός των ομάδων εργασίας.

Κατά κλάδο απασχόλησης το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης των ομάδων εργασίας εμφανίζεται στον κλάδο Ενέργεια-Ύδρευση- Επικοινωνίες-Μεταφορές με ποσοστό 7,0%.

Κατά μέσο όρο μόνο το 4,4% δηλώνει ότι αυξήθηκαν οι βάρδιες λόγω του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ενώ το 37% απαντά αρνητικά. Πάντως για το 55,5 % δεν υπήρχαν βάρδιες.

Τεχνολογική αναδιάρθρωση και νέες ειδικότητες

Τα ποσοστά κατά κατηγορία εργαζομένου (Δημόσιο , ΔΕΚΟ , Ιδιωτικός Τομέας) είναι 35,9%, 31,6%, 19,4% αντίστοιχα. Επίσης το

29,8% των ανέργων απαντά θετικά σε σχέση με την ανάγκη δημιουργίας νέων ειδικοτήτων λόγω της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης.

Οι τάσεις που καταγράφονται σε επίπεδο κλάδου απασχόλησης δείχνουν, ότι ο δημόσιος τομέας παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό στην έκφραση της ανάγκης νέων ειδικοτήτων , ήτοι 37,8%, ακολουθούν οι κατασκευές με 33,5% και η Υγεία-Πρόνοια με 31,6%.

Κατά φύλο και ηλικία το υψηλότερο ποσοστό 30,7% των θετικών απαντήσεων αφορούν την ηλικιακή ομάδα από 35-44 ετών . Για τις γυναίκες το ποσοστό είναι 27,8% έναντι του 24,7% των ανδρών.

Τεχνολογική αναδιάρθρωση και συνθήκες εργασίας

Για το 82,2% των ερωτηθέντων ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός οδήγησε στη καλύτερευση των συνθηκών εργασίας ενώ για το 12,4% δεν τις

επηρέασε καθόλου.

Τεχνολογική αναδιάρθρωση και αριθμός απασχολούμενων στην επιχείρηση

Το 72,5% των ερωτηθέντων απήντησαν ότι ο αριθμός των απασχολούμενων έμεινε αμετάβλητος. Το 14,5% απήντησε ότι αυξήθηκαν και το 10,2% ότι μειώθηκαν.

Τεχνολογική αναδιάρθρωση και ανάγκη νέων ειδικοτήτων στις επιχειρήσεις

Ο ένας στους τέσσερις (25,9%) απήντησε ότι χρειάστηκαν νέες ειδικότητες στην επιχείρηση που εργάζονται μετά την εισαγωγή του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού.

Οι συνθήκες Υγιεινής και Ασφάλειας στους χώρους εργασίας

- Οι συνθήκες Υ&Α στο χώρο της εργασίας κρίνονται από το 26,8% των ερωτηθέντων όχι και «τόσο καλές» ή «καθόλου καλές». Αντίστοιχα οι συνθήκες ασφάλειας στο χώρο εργασίας κρίνονται ως μη ικανοποιητικές από το 24,4%.
- Το 67,2% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι στο χώρο εργασίας του δεν λειτουργεί επιτροπή Υ&Α. Εκλεγμένη επιτροπή στο χώρο εργασίας δηλώνει ότι λειτουργεί μόλις το 7,7% και 10,8% διορισμένη.
- Σύμφωνα με την έρευνα τα τελευταία δύο χρόνια δεν έγινε κάποια συνδικαλιστική παρέμβαση ή κινητοποίηση στο χώρο δουλειάς του, σε σχέση με την Υ&Α, όπως δηλώνει το 72,7%, έναντι μόνον 18,3% όπου υπήρξε παρέμβαση. Σημειώνουμε ότι οι κινητοποιήσεις που έγιναν αφορούσαν σε μεγάλες επιχειρήσεις του Δημόσιου και του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα.
- Η έρευνα εμφανίζει, ότι οι άνδρες-εργαζόμενοι έχουν σε μεγαλύτερο ποσοστό επίγνωση της σπουδαιότητας της Υγιεινής και Ασφάλειας στους χώρους εργασίας όμως υπήρξαν σε μεγαλύτερο ποσοστό θύματα εργατικών ατυχημάτων.
- Το 15% των ερωτηθέντων είπε ότι υπήρξαν από 1 έως 10 εργατικά ατυχήματα στο χώρο εργασίας τους τα δύο τελευταία χρόνια και το 8% υπήρξε θύμα εργατικού ατυχήματος. Η συχνότητα ατυχημάτων χωροταξικά είναι μεγαλύτερη στον Πειραιά.
- Σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, το 70% των

μισθωτών αντιμετωπίζει στο χώρο εργασίας τουλάχιστον ένα πρόβλημα που εξειδικεύεται ως εξής . Έτσι :

- ✓ Ο ένας στους δύο εργαζομένους αντιμετωπίζει πρόβλημα θορύβου και ζέστης.
- ✓ Ο ένας στους τρεις αντιμετωπίζει πρόβλημα σκόνης .
- ✓ Ο ένας στους τέσσερις πρόβλημα αναθυμιάσεων ή υγρασίας.
- ✓ Ο ένας στους επτά πρόβλημα τοξικών ουσιών.
- ✓ Ο ένας στους εννέα πρόβλημα ανεπαρκούς φωτισμού.

Σχόλιο

Οι διαφοροποιήσεις του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού κατά κλάδο είναι εντυπωσιακές, γεγονός που αναδεικνύει ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης έχει προχωρήσει με διαφορετικούς ρυθμούς. Η τεχνολογική αναδιάρθρωση έχει οδηγήσει σε βελτίωση των συνθηκών εργασίας και αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από τους μισθωτούς. Παρόλο το θετικό αποτέλεσμα για την επιχείρηση, δεν υπήρξε μείωση του χρόνου εργασίας και μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις και σε ποσοστό 5,6% αυξήθηκε ο χρόνος απασχόλησης του μισθωτού. Το αποτέλεσμα είναι δυσμενέστερο στους κλάδους κατασκευών, ξενοδοχείων, βιομηχανίας και νοσοκομείων. Το ποσοστό αύξησης του χρόνου απασχόλησης είναι μεγαλύτερο στον ιδιωτικό τομέα.

Η έρευνα οδηγεί σε σημαντικά συμπεράσματα σε σχέση με το τι πρέπει να γίνει προκειμένου η νομοθεσία να μην είναι κενό γράμμα αλλά να μετουσιώνεται σε μέτρα προστασίας και αναβάθμισης των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων. Η έρευνα μαζί με την άμεση εμπειρία αποτελούν για τους συνδικαλιστικούς φορείς την πυξίδα για τη δράση τους στο τόσο νευραλγικό για τους εργαζόμενους τομέα της υγιεινής και της ασφάλειας της εργασίας. Στη χώρα μας στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων υπάρχουν σαφείς αναφορές σε ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας που θα πρέπει να εμπλουτισθούν και με νέα αιτήματα που απορρέουν από τις τεχνολογικές εξελίξεις και τον αντίκτυπο που αυτές έχουν στις συνθήκες εργασίας. Εδώ καθοριστικός είναι ο ρόλος των συνδικάτων που

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

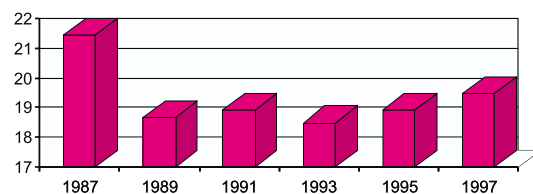
του Γιώργου Κολλιά

Η πορεία των κοινωνικών δεικτών της ελληνικής κοινωνίας αναδεικνύει το κοινωνικό έλλειμμα των ασκούμενων πολιτικών στην πορεία προς το ενιαίο νόμισμα όπου την προτεραιότητα έχουν τα δημοσιονομικά και νομισματικά κριτήρια σύγκλισης, επιφυλάσσοντας έναν υποδεέστερο ρόλο στα ζητήματα ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής. Το μέλλον της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα με τις παρεμβάσεις και αναδιαρθρώσεις οι οποίες επιχειρούνται σε όλα τα επίπεδα προδιαγράφεται δυσόιωνο.

Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζονται από τα τεκταινόμενα κυρίως στον ευρωπαϊκό αλλά και στον διεθνή περίγυρο όπου τα κράτη πρόνοιας που δομήθηκαν με την ισχυρή πίεση και παρέμβαση του παράγοντα εργασία στη μεταπολεμική Ευρώπη, αποτέλεσαν τον άξονα διατήρησης της κοινωνικής σταθερότητας με βασικά χαρακτηριστικά την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Τα νομισματικά και δημοσιονομικά μεγέθη υπήρχαν ως στόχοι της οικονομικής πολιτικής, έχοντας όμως δευτερεύουσα σημασία σε αντίθεση με το στόχο της πλήρους απασχόλησης και ενίσχυσης της κοινωνικής προστασίας. Αντίθετα, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας σε συνθήκες μείωσης της συνδικαλιστικής παρέμβασης και όξυνσης του οικονομικού ανταγωνισμού, θεωρούνται ανασταλτικός παράγοντας για την οικονομική ανάπτυξη από την κυρίαρχη οικονομική αντίληψη, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται και στο περιεχόμενο της οικονομικής πολιτικής που ασκείται, εφόσον θεωρείται ότι είναι αντιπαραγωγικά, αποφεύγοντας επιμελώς κάθε ουσιαστική συζήτηση για την ποιοτική-παραγωγική και αναπαραγωγική τους λειτουργία.

Διάγραμμα 1

Ποσοστό % δαπανών κοινωνικής προστασίας προς το ακαθάριστο εθνικό προϊόν

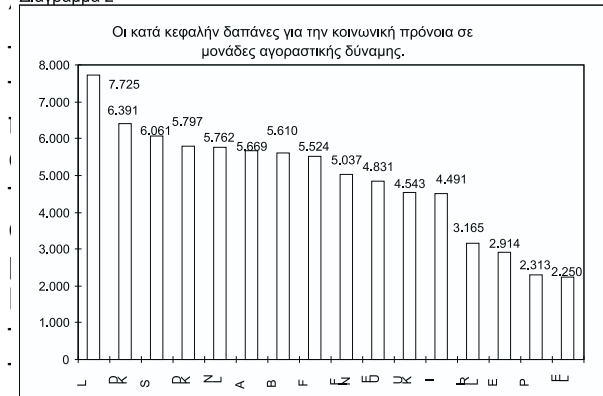

Πηγή: Κοινωνικός Προϋπολογισμός 1997.

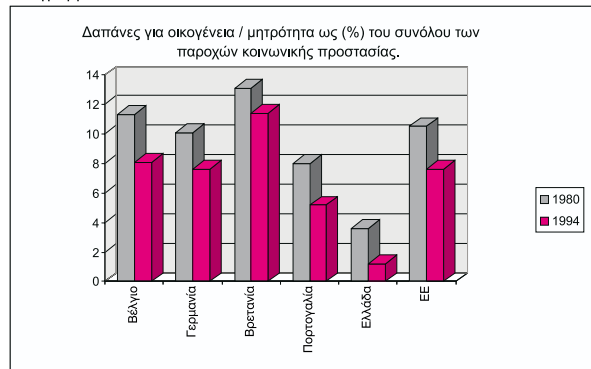
Έτσι, ενώ υπάρχει αύξηση των κοινωνικών αναγκών οι κοινωνικές παροχές καλύπτουν ένα πολύ μικρό ποσοστό του παραγόμενου προϊόντος. Συγκεκριμένα, το ύψος των δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ που διατίθεται για την κοινωνική προστασία από το Κρατικό Προϋπολογισμό (διάγραμμα 1) είναι για το έτος 1997 σημαντικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο 1987. Με βάση τα στοιχεία του Κοινωνικού Προϋπολογισμού ενώ το 1987 το εν λόγω ποσοστό ανέρχονταν στο 21,46 % του ΑΕΠ, το 1997 παρουσιάζει μείωση της τάξης 2% περίπου, προσεγγίζοντας το 19,49 % του ΑΕΠ.

Η κατανομή των παροχών κοινωνικής προστασίας είναι συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

διαθέτοντας 2250 μονάδες ενώ ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανέρχεται στις 4831 μονάδες αγοραστικής δύναμης. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι παροχές πρόνοιας στα καθεστώτα με ισχυρό κοινωνικό προφίλ είναι πιο υψηλές απ' ό,τι σε χώρες με αδύναμο κοινωνικό ιστό (Ελλάδα Πορτογαλία Ισπανία) οι οποίες στο τομέα της κοινωνικής πολιτικής δεν έχουν να επιδείξουν σημαντικές επιδόσεις. Έτσι, τις υψηλότερες παροχές πρόνοιας (διάγραμμα 2) διαθέτουν χώρες όπως το Λουξεμβούργο, η Δανία, η Σουηδία, η Γερμανία και η Ολλανδία ακολουθώντας η Αυστρία το Βέλγιο και η Γαλλία.

Διάγραμμα 3

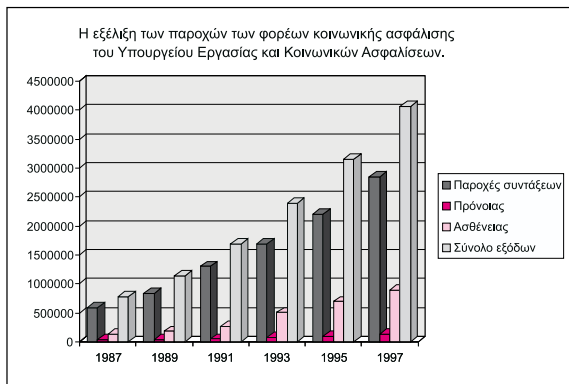
Πηγή: Eurostat 1997

Αντίστοιχη είναι και η εικόνα η οποία απεικονίζει τις δαπάνες που κατευθύνονται στην ενίσχυση της οικογένειας και της μητρότητας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (1997) το ύψος των παροχών για οικογένεια / μητρότητα στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα χαμηλό συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (διάγραμμα 3). Συγκεκριμένα το έτος 1994 στην Ελλάδα το ύψος των παροχών μόλις που προσεγγίζει 1,2% των συνολικών δαπανών που διατίθενται για κοινωνική προστασία όπου σε σχέση με το 1980 παρουσιάζει μείωση της τάξης 2,4%. Ο συγκεκριμένος δείκτης για την αντίστοιχη χρονική περίοδο ακολουθεί καθοδική πορεία και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βέλγιο 8,1% από 11,3%, Γερμανία 7,6% από 10,1% Βρετανία 11,4% από 13,1% Πορτογαλία 5,2% από 8%) ενώ οι δυσμενείς επιπτώσεις στην οικογενειακή πολιτική είναι διαφορετικής έκτασης για κάθε χώρα λόγω του διαφορετικού επιπέδου των παροχών.

Συνεπώς, χώρες όπως η Ελλάδα με φαινόμενα εκτεταμένης φτώχειας, με επίπεδα μισθών που δεν εξασφαλίζουν ένα ανεκτό επίπεδο διαβίωσης, με χαμηλό επίπεδο παροχών πρόνοιας, μητρότητας κλπ επαυξάνουν τα προβλήματα αναπαραγωγής της ελληνικής οικογένειας με αρνητικές συνέπειες στο δημογραφικό τοπίο και ευρύτερα στη κοινωνική συνοχή, δημιουργώντας την υλική βάση της κοινωνικής δυσaráσκειας με απρόβλεπτες συνέπειες για τη κοινωνική σταθερότητα.

Διάγραμμα 4

Πηγή: Κοινωνικός Προϋπολογισμός 1997

Η κατανομή των παροχών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις οι οποίες πιστοποιούν τις προτεραιότητες και το χαρακτήρα της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα η οποία επικεντρώνει κατά κύριο λόγο σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης. (Διάγραμμα 4) Με βάση τα στοιχεία του Κοινωνικού Προϋπολογισμού, τη μερίδα του λέοντος στο σύνολο των εξόδων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης έχουν οι παροχές συντάξεων (74,6% το 1987, 73% το 1989, 76,5% το 1991, 70,7% το 1993, 69,7% το 1995 και 70% το έτος 1997), ακολουθούν οι παροχές ασθένειας (16,1% το 1987, 15,5% το 1989, 15,8% το 1991, 20,9%

το 1993, 21,9% το 1995, 22% το 1997) ενώ το επίπεδο παροχών πρόνοιας στο σύνολο των εξόδων καταλαμβάνει ένα πολύ μικρό ποσοστό (4,6% το 1987, 3,1% το 1989, 2,6% το 1991, 3,2% το 1993, 2,75% το 1995, και 3,1% το 1997). Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1997, το επίπεδο παροχών για την πρόνοια ως ποσοστό στο σύνολο των εξόδων είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο του έτους 1987 κατά 2% περίπου προσεγγίζοντας το 3,1% (Διάγραμμα 4). Η φιλολογία περί αύξησης των κοινωνικών δαπανών σε απόλυτα μεγέθη δεν αποδίδει την πραγματική εικόνα του βαθμού κάλυψης των κοινωνικών αναγκών αφενός, γιατί δεν αντισταθμίζει τις απώλειες των πραγματικών εισοδημάτων όπως αναφέρουν μελέτες και του Ινστιτούτου Εργασίας ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, αφετέρου, ο χρηματοδοτικός παράγοντας είναι αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για την αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας εφόσον, η αποτελεσματική διαχείριση και ορθολογική κατανομή των πόρων σε συνδυασμό με την σωστή διάγνωση των κοινωνικών αναγκών και το σύγχρονο management είναι δυνατόν να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Η καταπολέμιση

της ανεργίας

Μ

όνιμα είναι στην επικαιρότητα το πρόβλημα της ανεργίας. Δυστυχώς όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως στην Γερμανία όπου τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οδηγούνται σε πτώχευση με αποτέλεσμα να εντείνεται το πρόβλημα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat ο αριθμός των επιχειρήσεων που θα κλείσει φέτος στην Γερμανία θα είναι 28.500 δηλ. 4% περισσότερο από πέρυσι, ενώ υπολογίζεται ότι θα χαθούν περίπου 1/2 εκατομμύριο θέσεις εργασίας.

Έτσι σήμερα το σημαντικότερο πρόβλημα της Ευρώπης είναι η επιβίωση των κοινωνιών της σαν έκφραση αλληλεγγύης μέσα στην ραγδαία άνοδο της ανεργίας, του κοινωνικού ρατσισμού και της οικονομικής κρίσης.

Η διαπίστωση αυτή σημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να χαράξει επιθετική ενεργητική πολιτική στον τομέα της απασχόλησης που θα της επιτρέψει να δημιουργήσει και να επεκτείνει την κοινωνική της πολιτική. Κοινωνική πολιτική

χωρίς μείωση της Ανεργίας είναι αδύνατη διότι μειώνονται σοβαρά οι πόροι του ασφαλιστικού συστήματος.

Υπάρχει ουσιαστικός προβληματισμός για την επίπτωση του ενιαίου νομίσματος στην απασχόληση, και βέβαια υπάρχουν δύο διαμετρικά αντίθετες απόψεις. Η πρώτη διατείνεται ότι η εισαγωγή του Ευρώ θα δημιουργήσει κύμα νέων θέσεων εργασίας.

Η δεύτερη ότι θα υπάρξει μείωση των θέσεων εργασίας (λόγω εφαρμογής οικονομικών κλίμακας, συγχωνεύσεων κ.λ.π.), και η ανεργία θα αυξηθεί.

Στη φάση αυτής της ολοκλήρωσης η Ευρώπη είναι υποχρεωμένη εκ των πραγμάτων να αναπτύξει κοινές προσεγγίσεις στα θέματα της απασχόλησης, προσεγγίσεις κοινωνικές και όχι πολιτικές.

Μία αναθεώρηση ή προσαρμογή θα πρέπει να προσανατολίσει τον ανταγωνισμό στην κατεύθυνση ανταγωνιστικότητα -

ποιότητα και όχι στην ανταγωνιστικότητα - ποσότητα η οποία στρέφεται σε βάρος των εργαζόμενων.

Το κοινωνικό dumping θα πρέπει να καταπολεμηθεί, με έμφαση, όπως καταπολεμούνται οι κρατικές επιδοτήσεις και οι

Του **Ε. Γεωργίου**

φορολογικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών.

Ειδικότερα για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας που είναι μία παράμετρος της αύξησης της απασχόλησης, αναζητούνται μέτρα μετακίνησης του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας με την επιβολή «πράσινου» φόρου σε προϊόντα που προέρχονται από την Ασία.

Ειδικά τώρα, μετά τις αθρόες υποτιμήσεις νομισμάτων μετά την κρίση του '97, και τις εξελίξεις στο Ρούβλι και το Γεν, χρειάζεται πια να καθιερωθούν κοινωνικές ρήτρες στην παγκόσμια αγορά.

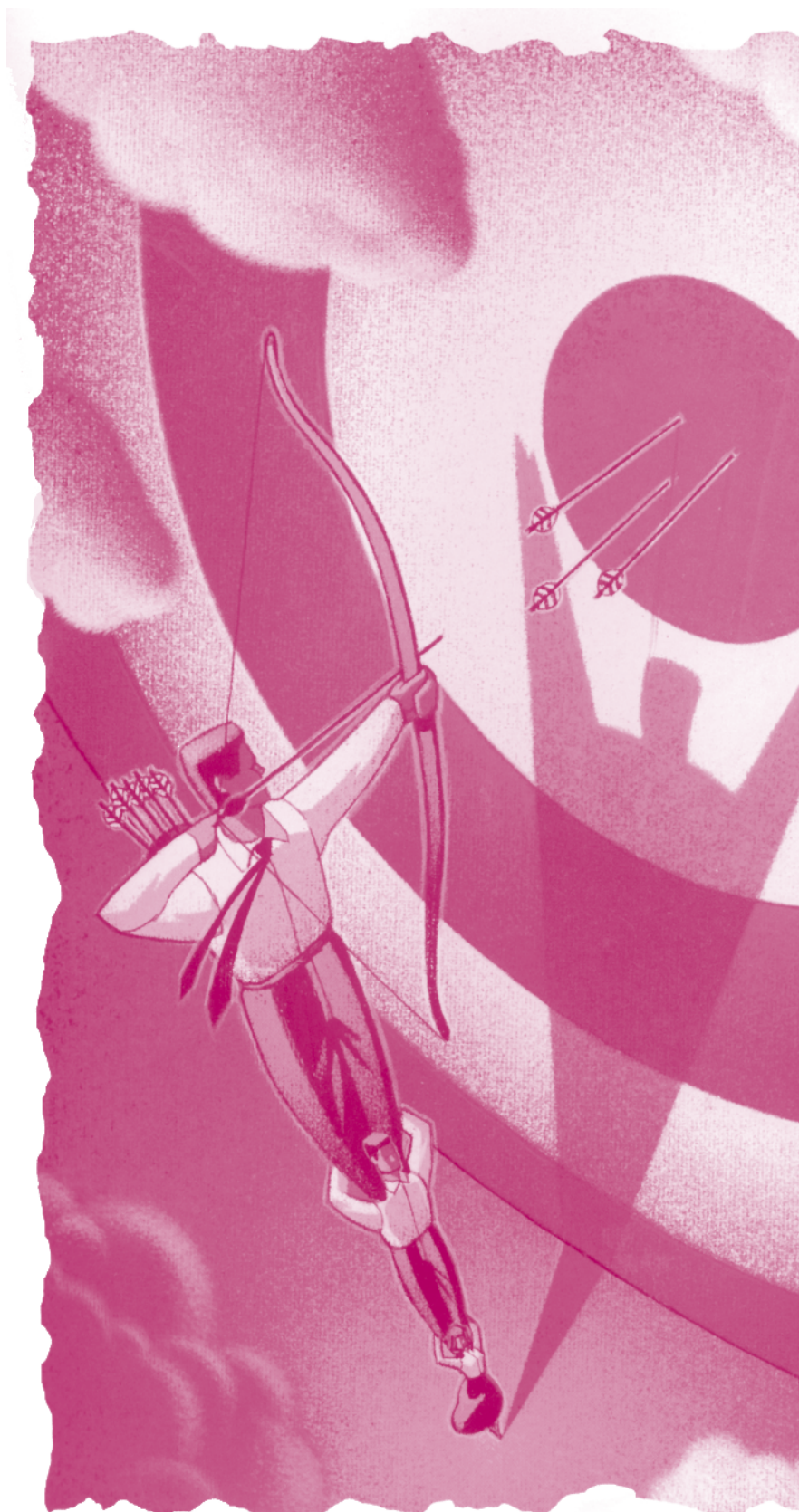
Το χαμηλό εργατικό κόστος των προϊόντων της ασιατικής παραγωγής, σημαίνει 18ώρες εργασίας την ημέρα, επτά ημέρες την εβδομάδα χωρίς συνταξιοδοτικό καθεστώς.

Η Ευρώπη οφείλει να επιδιώξει την επιβολή ενός μίνιμουμ εργασιακών σχέσεων, σε χώρες όπως Ταϊλάνδη, Ινδονησία, Κορέα κ.λ.π.

Αυτές οι προτάσεις δεν χτυπούν όμως τον σκληρό πυρήνα της ανεργίας. Σε πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ για την απασχόληση (Ιούνιος '98) επικρίνεται πάλι το ενδεχόμενο της γενικευμένης μείωσης των ωρών εργασίας.

Στην πράξη όμως υπάρχει γενικευμένη στροφή προς την μείωση του χρόνου εργασίας ακριβώς επειδή η μακροπρόθεσμη αύξηση της παραγωγικότητας, (στον 54ετή οικονομικό κύκλο KONTRADIEFF), επιτρέπει αυτή την μείωση.

Στη Γαλλία εφαρμόζεται ως το 2000 ή το 2002 (ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης) το 35ωρο. Στην Ιταλία προτάθηκε ανάλογος νόμος για το 35ωρο μέχρι το 2001. Στη Γερμανία ορισμένα εργατικά συνδικάτα ζητούν 30 ώρες την εβδομάδα (με μικρή μείωση των αποδοχών). Στην Ισπανία ο Γενικός Γραμματέας της DGT ζητάει μείωση του χρόνου εργασίας στις 35 ώρες

Πίνακας 1

Μεταβολή του συμβατικού χρόνου εργασίας στην βιομηχανία

Χώρα	Ετήσιος συμβατικός μέσος όρος διάρκειας Εργασίας (σε ώρες)		Ποσοστιαία διαφορά
	1987	1997	
Πορτογαλία	2025	1823	-10
Δυτ. Γερμανία	1716	1573	-8,3
Ιαπωνία	2138	1990	-6,9
Δανία	1756	1665	-5,2
Φιλανδία	1784	1716	-3,8
Ιταλία	1800	1736	-3,6
Ελβετία	1913	1844	-3,6
Ιρλανδία	1864	1802	-3,3
Βέλγιο	1756	1702	-3,1
Σουηδία	1800	1752	-2,7
Ολλανδία	1748	1715	-1,9
Αυστρία	1743	1713	-1,7
Ισπανία	1800	1782	-1
Λουξεμβούργο	1800	1784	-0,9
ΗΠΑ	1912	1904	-0,4
Νορβηγία	1740	1733	-0,4
Η.Β.	1778	1774	-0,2
Γαλλία	1771	1771	0
Ελλάδα	1840	1840	0

Πηγή: Διεθνές Γραφείο Εργασίας

Παρατηρούμε ότι η Ελλάδα και η Γαλλία είχαν μηδενική μεταβολή στην δεκαετία 1987-1997, αλλά επίσης ότι η Ελλάδα σε απόλυτο αριθμό έχει τις περισσότερες ώρες εργασίας σε ετήσια βάση, αν την συγκρίνουμε με τις άλλες χώρες της Ε.Ε. Επίσης η Ελλάδα έχει την Τρίτη θέση σε παγκόσμιο

επίπεδο (με πρώτη τις ΗΠΑ, δεύτερη την Ελβετία).

Είναι προφανές ότι η μείωση της ανεργίας, ιδιαίτερα στην Ευρώπη και τις άλλες χώρες όπου έχουν σημειωθεί υψηλά επίπεδα παραγωγικότητας και κερδοφορίας μπορεί να επιτευχθεί με την μείωση του χρόνου εργασίας χωρίς

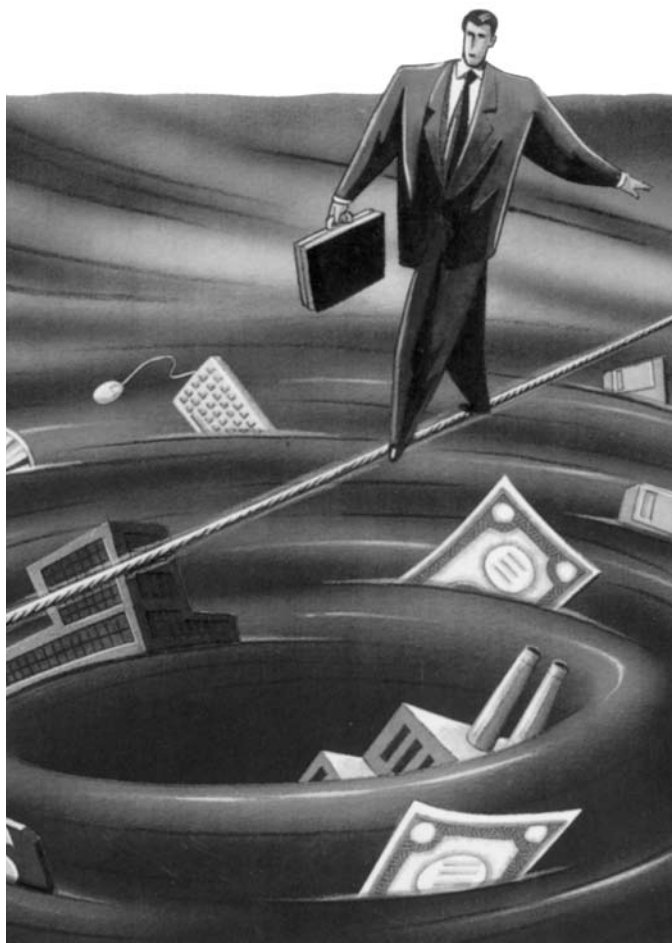
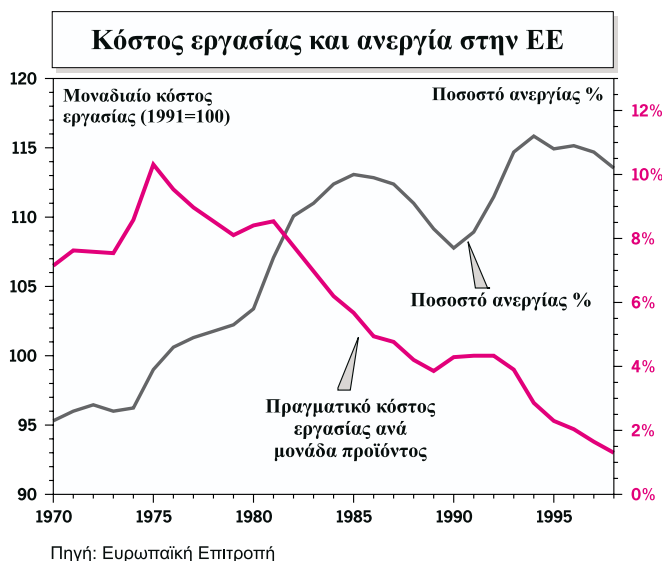
ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ

Του **Ηλία Ιωακείμογλου**

Η ιδέα ότι το κόστος εργασίας αποτελεί τον κυριότερο καθοριστικό παράγοντα της ανεργίας, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο των πολιτικών της απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, αυτή η ιδέα είναι δύσκολο να επιβεβαιωθεί από τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία: Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δημοσιεύονται στο *European Economy*, το πραγματικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στις δεκαπέντε χώρες της ΕΕ παρουσίασε αύξηση μέχρι το 1973, στην συνέχεια όμως ακολούθησε συνεχή πτωτική πορεία. Εάν το κόστος εργασίας ήταν ο κυριότερος καθοριστικός παράγοντας της ανεργίας, τότε, κατά την ίδια περίοδο το ποσοστό ανεργίας θα έπρεπε να μειωθεί. Όμως, όπως φαίνεται στο σχετικό διάγραμμα, δεν είναι δυνατό να διαπιστωθεί μια συσχέτιση μεταξύ των δύο μεγεθών: το μεν κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε πραγματικούς όρους μειώθηκε, πλην όμως, το ποσοστό ανεργίας αντί να μειωθεί, όπως προέβλεπε η θεωρία του κυρίαρχου οικονομικού ρεύματος, αυξήθηκε.

Κατά μία άλλη θεωρητική αντίληψη, το ποσοστό ανεργίας εξαρτάται από την επενδυτική προσπάθεια. Τα στατιστικά στοιχεία φαίνεται ότι δικαιώνουν περισσότερο αυτήν την ερμηνεία για τις αιτίες της ανεργίας:

Ο καταλληλότερος δείκτης για την επενδυτική προσπάθεια είναι το "ποσοστό επένδυσης", δηλαδή οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου

κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα που αναφέρεται στο ποσοστό επένδυσης και το ποσοστό ανεργίας, τα δύο μεγέθη παρουσιάζουν εντυπωσιακή συσχέτιση: κάθε μεταβολή της επενδυτικής προσπάθειας αντανακλάται αμέσως και με έντονο τρόπο στις μεταβολές του ποσοστού ανεργίας.

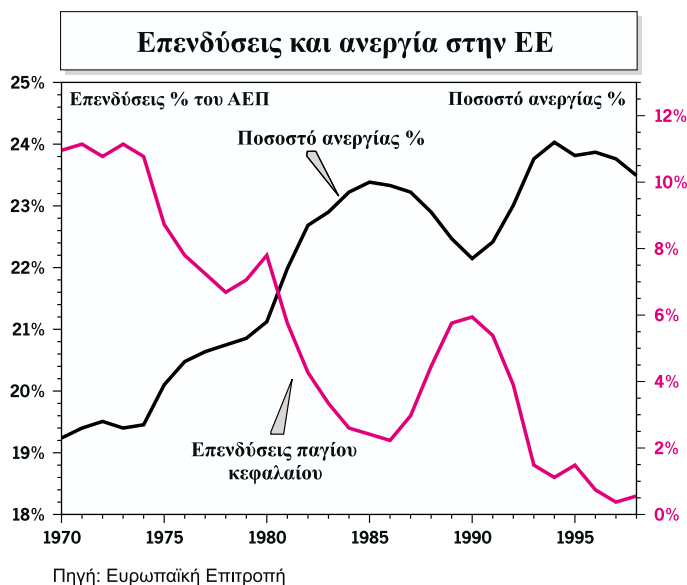
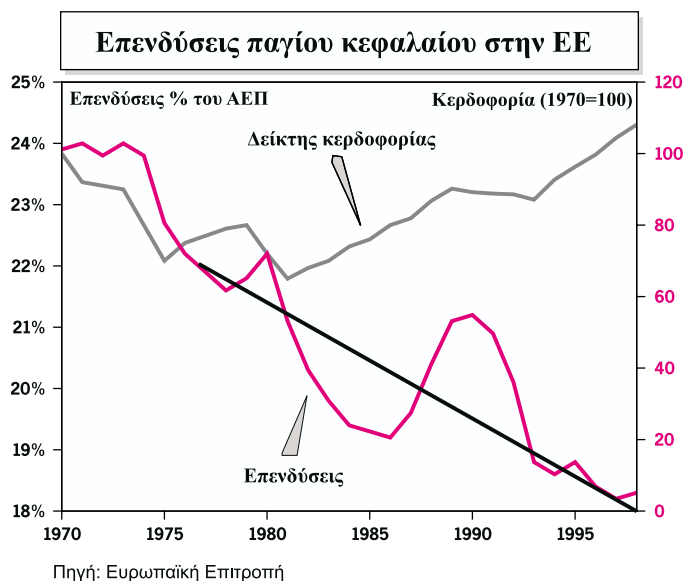
Η επενδυτική προσπάθεια των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, βρίσκεται στο χαμηλότερο σημείο των τριάντα τελευταίων ετών: οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο τέλος του 1998 δεν θα υπερβούν το 18,5%.

Όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, το εν λόγω μέγεθος παρουσιάζει μακροχρόνια μείωση κατά τα τελευταία εικοσιπέντε έτη. Αυτό σημαίνει ότι για κάθε 100 δραχμές προϊόντος που παράγουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επενδύουν σε πάγιο κεφάλαιο όλο και μικρότερα ποσά: με άλλα λόγια, η επενδυτική προσπάθεια φθίνει.

Σε ότι αφορά την ερμηνεία αυτού του φαινομένου, η τρέχουσα ερμηνεία θεωρεί το ύψος των κερδών ως καθοριστικό παράγοντα των επενδύσεων.

Εντούτοις, η πραγματικότητα ακολουθεί μια πορεία τελείως διαφορετική: τα μεν κέρδη αυξήθηκαν, η δε επενδυτική προσπάθεια παραμένει άτονη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο δείκτης κερδοφορίας αυξάνεται από τις αρχές της δεκαετίας του '80 και έχει ήδη υπερβεί τα επίπεδα του 1970. Αντιθέτως, οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ φθίνουν δραματικά. Η απόκλιση των δύο μεγεθών φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Επομένως, διαψεύδεται η θέση σύμφωνα με την οποία η ανεργία θα μειωνόταν όταν θα είχαν μειωθεί οι πραγματικοί μισθοί και θα είχε αυξηθεί η κερδοφορία, και εξ' αυτού του γεγονότος θα είχαν αυξηθεί οι επενδύσεις (διαψεύδεται, δηλαδή, ότι "Τα σημερινά κέρδη είναι οι αυριανές επενδύσεις και οι μεθαυριανές θέσεις εργασίας").

Απασχόληση και ανεργία στις περιφέρειες

του Γιώργου Κρητικίδη

ΑΝΕΡΓΙΑ. Η κατανομή του αριθμού των ανέργων ανά περιφέρεια εξαρτάται από το πληθυσμιακό μέγεθος κάθε μίας εξ' αυτών. Έτσι, η μεγάλη μάζα των ανέργων --δηλαδή το 44% του συνόλου-- βρίσκεται συγκεντρωμένη στην Αττική. Σημαντική είναι και η συμμετοχή της Κεντρικής Μακεδονίας στην συνολική ανεργία, με ποσοστό που πλησιάζει το 20% των ανέργων της χώρας.

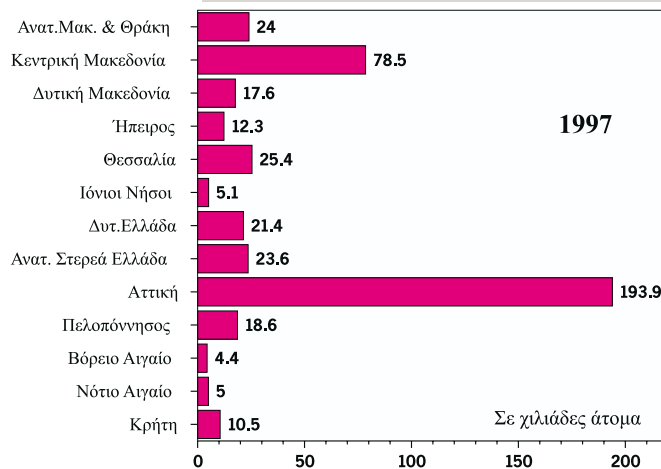
Αλλά και από την άποψη των ποσοστών ανεργίας, που είναι ανεξάρτητα από το πληθυσμιακό μέγεθος κάθε περιφέρειας, η Αττική κατέχει μια από τις πρώτες θέσεις: η μόνη περιφέρεια που έχει υψηλότερο ποσοστό ανεργίας είναι η Δυτική Μακεδονία, ενώ το ποσοστό της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας είναι παραπλήσιο με αυτό της Αττικής. Άνω ή πλησίον του μέσου εθνικού ποσοστού ανεργίας βρίσκονται και τα ποσοστά της Ηπείρου και της Κεντρικής Μακεδονίας.

Η άνοδος των ποσοστών ανεργίας μεταξύ 1993 και 1997 είναι γενική: αφορά σε όλες τις περιφέρειες πλην του Νοτίου Αιγαίου και της Δυτικής Ελλάδος.

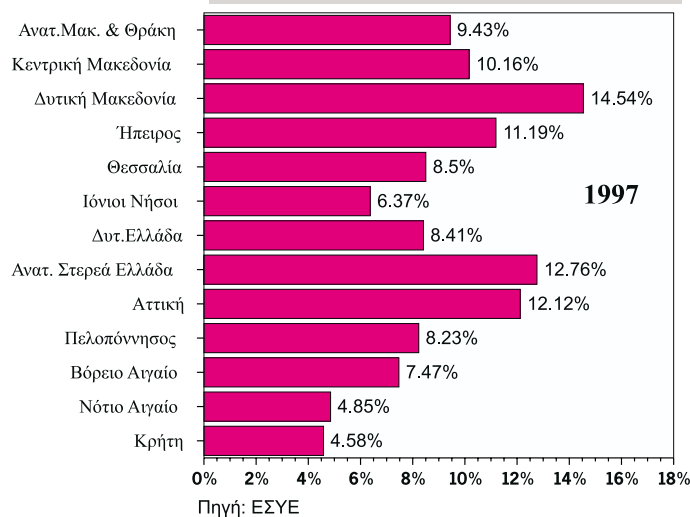
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. Ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε στις 6 από τις 13 περιφέρειες. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρατηρήθηκαν στην Θεσσαλία και στην Κεντρική Μακεδονία, ενώ σημαντικές ήταν οι αυξήσεις και στην Δυτική Ελλάδα και την Αττική.

Στις τέσσερες περιφέρειες στις οποίες

Αριθμός ανέργων στις περιφέρειες

Ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες

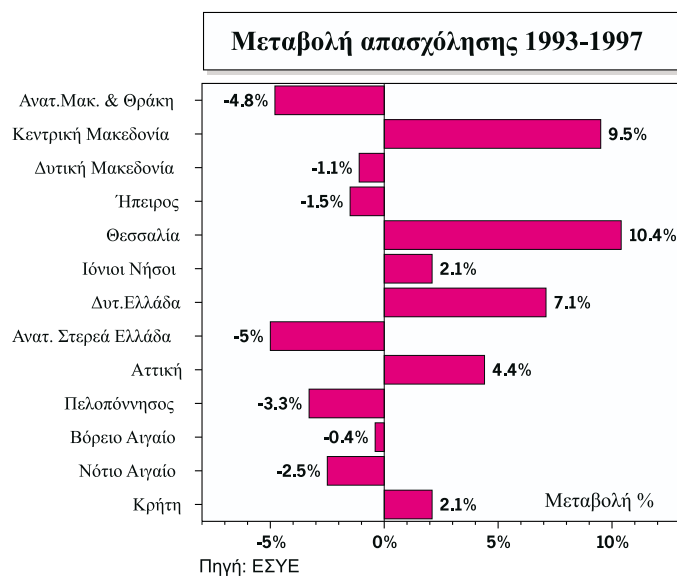

Πηγή: ΕΣΥΕ

παρατηρήθηκαν οι μεγαλύτερες αυξήσεις της απασχόλησης, τον σημαντικότερο ρόλο έπαιξε ο τριτογενής τομέας της οικονομίας. Ωστόσο, στην περίπτωση της Θεσσαλίας, στην αύξηση της απασχόλησης συνέβαλε κατά ένα μεγάλο ποσοστό και ο πρωτογενής τομέας. Στην Δυτική Ελλάδα, όλοι οι τομείς της οικονομίας συνετέλεσαν στην αύξηση της απασχόλησης. Αξιοσημείωτο είναι ότι η Δυτική Ελλάδα ήταν η μία εκ των δύο περιφερειών στις οποίες η απασχόληση αυξήθηκε στον δευτερογενή τομέα (η άλλη ήταν η Κεντρική Μακεδονία).

ΛΟΓΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ. Η ανάλυση της απασχόλησης και της ανεργίας

είναι πληρέστερη όταν στηρίζεται, όχι μόνον στο ποσοστό ανεργίας, αλλά και στον λόγο απασχόλησης / πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας. Ο λόγος αυτός αποτελεί το γινόμενο του ποσοστού συμμετοχής επί το ποσοστό απασχόλησης (αριθμός απασχολουμένων προς εργατικό δυναμικό) και ως εκ τούτου αυξάνεται όταν αυξάνεται η συμμετοχή και όταν μειώνεται το ποσοστό ανεργίας. Έτσι, μια περιφέρεια με υψηλή συμμετοχή και χαμηλό ποσοστό ανεργίας διακρίνεται από υψηλό λόγο απασχόλησης / πληθυσμού και αντιστρόφως.

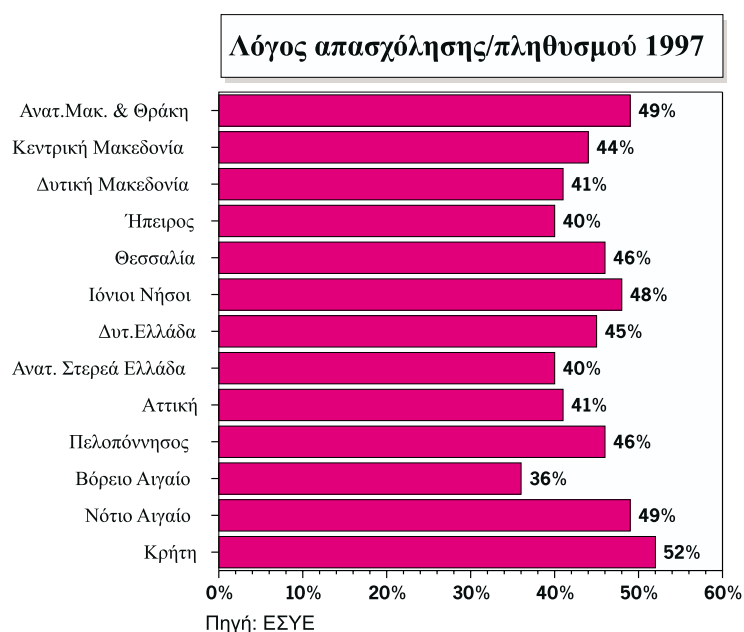
Τις καλύτερες επιδόσεις με βάση τον λόγο απασχόλησης / πληθυσμού παρουσιάζουν η Κρήτη, το Νότιο Αιγαίο και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Τις χειρότερες επιδόσεις παρουσιάζουν το Βόρειο Αιγαίο, η Ήπειρος και η Ανατολική Στερεά Ελλάδα.

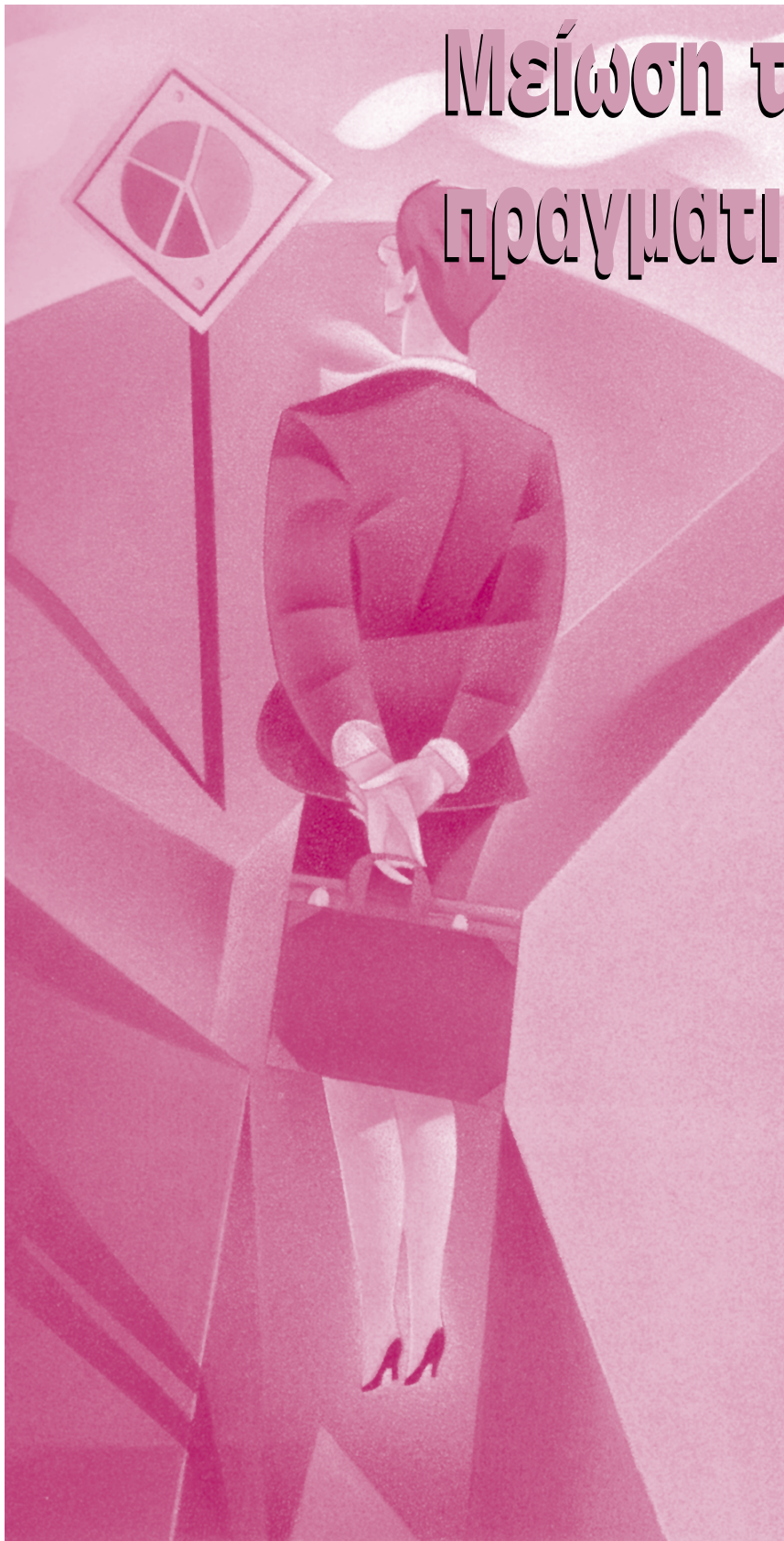
Η ΣΧΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ-ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ. Πολύ συχνά, η αύξηση της ανεργίας στις περιφέρειες δεν μπορεί να αποδοθεί σε μειώσεις της απασχόλησης. Είναι, δηλαδή, πολλές οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η απασχόληση

αυξάνεται με ταυτόχρονη αύξηση της ανεργίας. Αυτό οφείλεται στην ταχύτερη αύξηση του εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με την αύξηση της απασχόλησης.

Οι αυξήσεις του εργατικού δυναμικού εξαρτώνται από τις αυξήσεις της απασχόλησης: όπως είναι δυνατό να διαπιστώσουμε από τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ, γενικά, μια αύξηση της απασχόλησης προκαλεί μια ακόμη μεγαλύτερη αύξηση του εργατικού δυναμικού. Αυτό το φαινόμενο ερμηνεύεται, πιθανότατα, ως εξής: Όταν η απασχόληση αυξάνεται, τα νοικοκυριά αντιλαμβάνονται ότι αυξάνονται οι ευκαιρίες απασχόλησης και προσφέρουν περισσότερη εργασία (αυξάνεται δηλαδή ο αριθμός των νεο-εισερχομένων στην αγορά εργασίας).

Ισχύει, επίσης, και το αντίστροφο, δηλαδή ότι οι μεγάλες μειώσεις της απασχόλησης τείνουν να προκαλέσουν μειώσεις του εργατικού δυναμικού, πιθανότατα επειδή η μείωση της απασχόλησης εκλαμβάνεται από τα νοικοκυριά ως μείωση των ευκαιριών απασχόλησης με αποτέλεσμα την αποθάρρυνση μιας μερίδας ανέργων που καταγράφεται πλέον ως μη ενεργός πληθυσμός.

Μείωση των πραγματικών αποδοχών

του *Χρήστου Τριανταφύλλου*

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, οι πραγματικές ετήσιες αποδοχές (12 μήνες)

κατά την περίοδο 1984-1997 μειώθηκαν κατά 17,03%

κατά την περίοδο 1992-1997 (τελευταία πενταετία) αυξήθηκαν κατά 2,28%

κατά την τελευταία διετία 1995-97 (περίοδο ισχύος της προτελευταίας συλλογικής σύμβασης) αυξήθηκαν κατά 1,68%

Με άλλα λόγια αν υπολογίσουμε σε σταθερές τιμές 1984 τις ετήσιες αποδοχές (12 μήνες), ενώ αυτές ανέρχονται το 1984 σε 341.596 δρχ., το 1997 ανέρχονται σε 283.425 δρχ., διαπιστώνεται δηλαδή μία μείωση των πραγματικών αποδοχών για την περίοδο 1984-1997 της τάξης του 17,03%.

Με βάση τώρα την τελευταία διετή ΕΓΣΣΕ για το 1998 και 1999 και εκτιμώντας ότι ο πληθωρισμός σε μέσα επίπεδα θα ανέλθει στο 5% για το 1998 και στο 3% για το 1999, το ποσοστό μεταβολής των πραγματικών αποδοχών προβλέπεται να είναι της τάξεως του 0,37 % για το 1998 (με ποσοστό ονομαστικών αυξήσεων 5,39%) και 1,1% για το 1999 (με ποσοστό ονομαστικών αυξήσεων 4,15%).

Συνεπώς, από την διαχρονική εξέλιξη των πραγματικών κατώτατων αποδοχών καθ' όλη την περίοδο 1984-1999 προκύπτει μία συνολική μείωση της τάξεως του 16,08%.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΤΩΤΑΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟΥ ΑΠΟ 1984 ΚΑΙ ΜΕΤΑ

ΕΓΣΣΕ - ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΙΣΧΥΟΣ ΑΠΟ - ΕΩΣ	ΗΜΕΡΟ-ΜΙΣΘΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ	ΜΙΣΘΟΣ %	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ (12 μήνες) δρχ.	ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΔΟΧΩΝ (σχέση προηγ. έτους)	Ποσοστό αύξησης ετήσιων ονομα-στικών ΔΤΚ κάθε έτους με τον αντίστοιχο προηγ. έτους	(Ποσοστό μεταβολής) Σύγκριση μέσου πραγματικών αποδοχών	Ποσοστό μεταβολής
ΕΓΣΣΕ 1984	1.5-31.8.84 1.5-31.8.84 1.9-31.12.84	1202 1285 1314	10,8 6,9 2,2	27012 28876 29511	10,8 6,9 2,2	341596	-	18,6%	-
ΕΓΣΣΕ 1985	1.1-30.4.85 1.5-31.8.85 1.9-31.12.85	1422 1516 1548	8,2 6,6 2,1	31931 34038 34759	8,2 6,6 2,1	402912	17,9%	19,2%	-1,09%
1986	1.1-31.4.86 1.5-31.8.86 1.9-31.12.85	1618 1639 1716	4,5 1,3 4,7	36316 36792 38251	4,5 1,3 4	445436	10,5%	23,1%	-10,25%
1987	1.1-30.4.87 1.5-31.8.87 1.9-31.12.87	1787 1805 1886	4,1 1 4,5	40100 40501 42324	4,8 1 4,5	491700	10,38%	16,4%	-5,1%
ΕΓΣΣΕ 1988	1.1-31.4.88 1.4-31.8.88 1.9-31.12.88	2074 2106 2243	10 1,5 6,5	46443 47143 502074	9,7 1,5 6,5	575172	16,9%	13,5%	+3%
ΕΓΣΣΕ 1989	1.1-30.4.89 1.5-31.8.89 1.9-31.12.89	2450 2475 2705	9,3 1 9,3	54828 55376 60506	9,2 1 9,3	682840	18,7%	13,7%	+4,39%
ΕΓΣΣΕ 1990	1.1-31.8.90 1.9-31.12.90	2911 3118	7,6 7,1	65105 69727	7,6 7,1	808992	18,4%	20,4%	-1,6%
ΕΓΣΣΕ 1991	1.1.91 1.7.91	3315 3501	6,3 5,6	74121 78272	6,3 5,6	914358	13,02%	19,5%	-5,4%
1992	1.1.92 1.7.92	3721 3870	6,28 4	83160 86487	6,24 4	1017882	11,3%	15,8%	-3,8%
ΕΓΣΣΕ 1993	1.1.93 1.7.93	4081 4411	5,45 8,08	91206 98568	5,45 8,07	1138644	11,8%	14,4%	-2,2%
ΕΓΣΣΕ 1994	1.1.94 1.7.94	4632 4934	5 6,5	103497 110225	5 6,5	1282332	12,6%	10,9%	+1,53%
1995	1.1.95 1.7.95	5132 5336	4 4	114634 119220	4 4	1403124	9,41%	8,9%	+0,46%
ΕΓΣΣΕ 1996	1.1.96 1.7.96	5531 5753	3,5 4	123520 128460	3,5 4	1511880	7,75%	8,2%	- 0,41%
1997	1.1.97 1.7.97	6000 6195	1% + 3,25% 3,25%	133962 138315	1% + 3,25% 3,25%	1633662	8,05%	5,5%	2,4%
ΕΓΣΣΕ 1998	1.1.98 1.7.98	6364 6492	0,2% + 2,5% 2%	142056 144897	0,2% + 2,5% 2%	1721718	5.39%	5%	0,37%

Εκτίμηση ότι ο πληθωρισμός σε μέσα επίπεδα θα ανέλθει στο 5% για το 1998 και στο 3% για το 1999.

Εκτίμηση ότι ΔΤΚ θα αυξηθεί από το Δεκέμβριο 1997 μέχρι το Δεκέμβριο του 1998 τουλάχιστον κατά 4,5%, επομένως θα προκύψει διορθωτικό 1% από την 1/1/99
ΠΗΓΗ :ΙΝΕ /ΓΣΕΕ, Οκτώβριος1998.